Europos Parlamentas
2019-2024

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

2023/2028(INI)

27.6.2023

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2022 ir 2023 metais (2023/2028(INI))

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

Pranešėja: Katarina Barley

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 11

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2022 ir 2023 metais
(2023/2028(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (ES sutartis) ir į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV),

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija),

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką[1],

– atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo[2] (Teisinės valstybės sąlygų reglamentą),

– atsižvelgdamas į 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/692, kuriuo nustatoma Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1381/2013 ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 390/2014[3]

– atsižvelgdamas į Reglamentą (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje[4],

– atsižvelgdamas į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą)[5],

– atsižvelgdamas į Direktyvą (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis[6],

– atsižvelgdamas į 2008 m. lapkričio 28 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2008/913/TVR dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis[7],

– atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 16 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2021/1534 dėl žurnalistų ir kitų žiniasklaidos specialistų apsaugos, saugumo ir įgalėjimo užtikrinimo

---

[1] *Inter alia,* nurodoma: *Komisija prieš Vengriją* (Asociacijų skaidrumas), byla C-78/18, EU:C:2020:476, Byla C-241/21: 2022 m. spalio 6 d. ESTT (antroji kolegija) sprendimas. *I. L.* prieš *Politsei- ja Piirivalveamet*, ECLI:EU:C:2022:753.
[2] OL L 433I, 2020 12 22, p. 1.
[3] OL L 156, 2021 5 5, p. 1.
[4] OL L 283, 2017 10 31, p. 1.
[5] OL L 119, 2016 5 4, p. 1.
[6] OL L 198, 2017 7 28, p. 29.
[7] OL L 328, 2008 12 6, p. 55.

Europos Sąjungoje[8],

– atsižvelgdamas į 2021 m. gruodžio 9 d. Komisijos komunikatą „Įtraukesnė ir geresnę apsaugą užtikrinanti Europa: į ES nusikaltimų sąrašą įtraukiama neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimai“ (COM(2021)0777),

– atsižvelgdamas į 2020 m. kovo 5 d. Komisijos komunikatą „Lygybės Sąjunga. 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija“ (COM(2020)0152),

– atsižvelgdamas į 2020 m. birželio 24 d. Komisijos komunikatą „2020–2025 m. ES strategija dėl nusikaltimų aukų teisių“ (COM(2020)0258),

– atsižvelgdamas į 2020 m. lapkričio 12 d. Komisijos komunikatą „Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategija“ (COM(2020)0698),

– atsižvelgdamas į 2022 m. kovo 2 d. Tarybos išvadas dėl kovos su rasizmu ir antisemitizmu,

– atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 2 d. Komisijos komunikatą „Pagrindinių teisių chartijos taikymo ES stiprinimo strategija“ (COM(2020)0711),

– atsižvelgdamas į 2022 m. gruodžio 6 d. Komisijos ataskaitą „Klestinti pilietinė erdvė pagrindinėms ES teisėms puoselėti. 2022 m. metinė ES pagrindinių teisių chartijos taikymo ataskaita“ (COM(2022)0716),

– atsižvelgdamas į 2022 m. liepos 13 d. Komisijos komunikatą „2022 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2022)0500),

– atsižvelgdamas į 2022 m. gruodžio 8 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2023/681 dėl įtariamųjų ir kaltinamųjų, kuriems taikomas kardomasis kalinimas, procesinių teisių ir dėl materialinių kalinimo sąlygų[9],

– atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl asmenų, užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo) (COM(2022)0177) (toliau – Kovos su SLAPP direktyva),

– atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų rasinės ar etninės kilmės, srityje, vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos, užimtumo ir profesinėje srityje, vienodo požiūrio į moteris ir vyrus socialinės apsaugos srityje ir dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, kuria panaikinami Direktyvos 2000/43/EB 13 straipsnis ir Direktyvos 2004/113/EB 12 straipsnis (COM(2022)0689),

– atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl lygybės

[8] OL L 331, 2021 9 20, p. 8.
[9] OL L 86, 2023 3 24, p. 44.

įstaigoms taikomų standartų dėl vienodo požiūrio į moteris ir vyrus ir vienodų jų galimybių užimtumo ir profesinės veiklos srityje, kuria panaikinami Direktyvos 2006/54/EB 20 straipsnis ir Direktyvos 2010/41/ES 11 straipsnis (COM(2022)0688),

– atsižvelgdamas į ES pagrindinių teisių agentūros ataskaitas, ypač į 2022 m. pagrindinių teisių ataskaitą,

– atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,

– atsižvelgdamas į JT dokumentus dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos, JT visuotinio periodinio vertinimo rekomendacijas ir ataskaitas, JT sutartimis įsteigtų organų teisinę praktiką ir Žmogaus teisių tarybos įgaliotųjų ekspertų sistemą,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo, kuri buvo pateikta pasirašyti 2011 m. gegužės 11 d. Stambule (toliau – Stambulo konvencija),

– atsižvelgdamas į 2023 m. kovo 23 d. Europos Tarybos ataskaitą „Human Rights Defenders in the Council of Europe Area in Times of Crises“ (liet. „Žmogaus teisių gynėjai Europos Tarybos narėse krizių laikais“, pateiktą po 2022 m. spalio 24–25 d. Dubline vykusios apskritojo stalo diskusijos žmogaus teisių klausimais, kurią surengė Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras[10],

– atsižvelgdamas į 2023 m. kovo 17 d. Peržiūrėto susitarimo dėl Europos Sąjungos prisijungimo prie Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos projektą,

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. lapkričio 11 d. rezoliuciją „Demokratijos ir žiniasklaidos laisvės bei pliuralizmo stiprinimas ES: netinkamas civilinės ir baudžiamosios teisės veiksmų naudojimas siekiant užtildyti žurnalistus, NVO ir pilietinę visuomenę“[11],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. gruodžio 15 d. rezoliuciją dėl prevencinių priemonių, kuriomis siekiama išvengti korupcijos, neteisėtų išlaidų ir netinkamo ES ir nacionalinių lėšų naudojimo neatidėliotinos pagalbos fondų ir su krize susijusių išlaidų srityse, vertinimo[12],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. vasario 17 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl Europos tarpvalstybinių asociacijų ir ne pelno organizacijų statuto[13],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. kovo 8 d. rezoliuciją dėl mažėjančios pilietinės visuomenės erdvės Europoje[14],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. kovo 10 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės principo ir

---

[11] OL C 205, 2022 5 20, p. 2.
[12] OL C 251, 2022 6 30, p. 48.
[13] OL C 342, 2022 9 6, p. 225.
[14] OL C 347, 2022 9 9, p. 2.

ES Teisingumo Teismo sprendimo pasekmių[15],

– atsižvelgdamas į 2022 m. kovo 10 d. Europos Parlamento sprendimą dėl tyrimo komiteto programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimui tirti sudarymo ir tyrimo dalyko, komiteto įgaliojimų, narių skaičiaus ir įgaliojimų trukmės apibrėžimo (2022/2586),

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. birželio 9 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės ir galimo Lenkijos nacionalinio ekonomikos gaivinimo plano patvirtinimo[16],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. liepos 6 d. rezoliuciją „Sąveikinė diskriminacija Europos Sąjungoje: Afrikos, Artimųjų Rytų, Lotynų Amerikos ir Azijos kilmės moterų socialinė ir ekonominė padėtis“[17],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. rugsėjo 15 d. rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo, kuriuo pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį nustatoma, jog esama aiškaus pavojaus, kad Vengrija gali šiurkščiai pažeisti vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga[18],

– atsižvelgdamas į 2022 m. spalio 5 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl romų bendruomenių, gyvenančių ES gyvenvietėse, padėties[19],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. gruodžio 15 d. rezoliuciją dėl įtarimų dėl Kataro vykdytos korupcijos ir didesnio skaidrumo ir atskaitomybės poreikio ES institucijose[20],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. balandžio 19 d. rezoliuciją „Kova su diskriminacija ES. Ilgai laukta horizontalioji kovos su diskriminacija direktyva“[21],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. gegužės 11 d. rezoliuciją dėl ES ir JAV duomenų privatumo sistemos teikiamos apsaugos tinkamumo[22],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. lapkričio 11 d. rezoliuciją dėl pirmųjų *de facto* abortų uždraudimo Lenkijoje metinių[23],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. liepos 7 d. rezoliuciją dėl JAV Aukščiausiojo Teismo sprendimo Jungtinėse Valstijose panaikinti teisę į abortą ir poreikio Europos Sąjungoje užtikrinti teisę į abortą bei moterų sveikatos apsaugą[24],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. gegužės 3 d. rezoliuciją dėl mažumų persekiojimo dėl

[15] OL C 347, 2022 9 9, p. 168.
[16] OL C 493, 2022 12 27, p. 108.
[17] OL C 47, 2023 2 7, p. 184.
[18] OL C 125, 2023 4 5, p. 463.
[19] OL C 132, 2023 4 14, p. 29.
[20] OL C 177, 2023 5 17, p. 109.
[21] P9_TA(2023)0111.
[22] P9_TA(2023)0204.
[23] OL C 205, 2022 5 20, p. 44.
[24] OL C 47, 2023 2 7, p. 268.

tikėjimo ar religijos[25],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Konstitucinių reikalų komiteto nuomonę,

– atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą (A9-0000/2023),

A. kadangi ES yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, kaip nustatyta ES sutarties 2 straipsnyje; kadangi šios vertybės turėtų būti bendros valstybėms narėms;

B. kadangi žiniasklaidos laisvė, pliuralizmas, nepriklausomumas ir žurnalistų saugumas yra pagrindiniai teisės į saviraiškos laisvę ir informaciją elementai ir yra labai svarbūs ES ir jos valstybių narių demokratiniam veikimui; kadangi pastaraisiais metais žurnalistams ir žiniasklaidos subjektams Europoje ir užsienyje vis dažniau grasinama;

C. kadangi korupcija kelia didelę grėsmę demokratijai ir teisinei valstybei; kadangi kai kuriose valstybėse narėse kova su korupcija nuolat kelia didelį susirūpinimą; kadangi Teisinės valstybės sąlygų reglamentu siekiama apsaugoti Sąjungos biudžetą nuo teisinės valstybės principų pažeidimų;

D. kadangi teisminių institucijų nepriklausomumui, kuris yra esminis demokratinio valdžių padalijimo principo reikalavimas ir yra itin svarbus užtikrinant pagarbą pagrindinėms teisėms, kai kuriose valstybėse narėse kyla didelė grėsmė arba jis netgi yra struktūriškai pažeidžiamas;

E. kadangi 2023 m. kovo mėn. Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras įvertino, kad žmogaus teisių gynėjų padėtis Europoje labai pablogėjo;

F. kadangi dėl valdžios institucijų vykdyto neveiksmingo valdymo ir neproporcingo jėgos naudojimo prie Europos sienų buvo daug migrantų mirties ir žmogaus teisių pažeidimų atvejų;

G. kadangi pastaraisiais metais būta organizuotos priešiškos reakcijos į moterų ir mergaičių teises; kadangi smurtas dėl lyties, įskaitant seksualinį smurtą ir iššaginimą, tebėra paplitęs visoje Europos Sąjungoje;

H. kadangi diskriminacijos dėl rasės ar etninės kilmės paplitimas išlieka didelis tiek laiko atžvilgiu, tiek tarp įvairių gyventojų grupių skirtingose valstybėse narėse; kadangi antisemitizmas, islamofobija ir rasizmas yra nuolatinės neapykantos ir diskriminacijos formos; kadangi kraštutinis dešinysis ekstremizmas kelia ypatingą grėsmę diskriminaciją patiriantiems asmenims ir visai visuomenei;

I. kadangi visoje ES tebesitęsia LGBTIQ+ asmenų diskriminacija ir smurtas prieš juos; kadangi LGBTIQ+ asmenys vis dar patiria diskriminaciją ir atskirtį įvairiose valstybėse narėse;

[25] OL L 465, 2022 12 6, p. 33.

J. kadangi per pastaruosius kelerius metus neapykantos kalbos atvejų ES nuolat daugėjo[26], daugiausia dėl didėjančio socialinių tinklų naudotojų skaičiaus ir dėl to, kad neapykantos kalba klesti internete; kadangi neapykantos kalba gali lemti neapykantos nusikaltimus;

K. kadangi ES grindžiama socialinių, kultūrinių ir ekonominių teisių propagavimu;

L. kadangi ES prisijungimas prie Europos žmogaus teisių konvencijos (EŽTK) yra privalomas pagal ES sutarties 6 straipsnio 2 dalį ir tebėra svarbus prioritetas;

Teisinė valstybė ir teisė kreiptis į teismą

1. griežtai smerkia tai, kad 2022 m. buvo pasiektas dar vienas pasaulinis įkalintų žurnalistų skaičiaus rekordas; ragina skubiai susitarti dėl Kovos su SLAPP direktyvos, kuri turėtų suteikti realią plataus masto apsaugą nuo piktnaudžiaujamojo pobūdžio ieškinių;

2. yra labai susirūpinęs dėl didėjančio korupcijos lygio kai kuriose valstybėse narėse, ypač dėl bylų, susijusių su aukšto rango pareigūnais ir politikais; yra susirūpinęs dėl skirtingo ES kovos su korupcija sistemos įgyvendinimo lygio valstybėse narėse;

3. pabrėžia, kad teismų nepriklausomumas ir veiksminga stabdžių ir atsvarų sistema, kurie įvairiose valstybėse narėse gali skirtis, yra pagrindiniai teisinės valstybės elementai; smerkia bet kokius valstybių narių vyriausybių bandymus daryti politinę įtaką nepriklausomam teisminių institucijų sprendimų priėmimui ar jį kontroliuoti;

4. pritaria tam, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė ir horizontaliosios reikiamos sąlygos būtų naudojamos ES finansavimui įšaldyti, siekiant kovoti su korupcija ir teisinės valstybės padėties blogėjimu valstybėse narėse; pabrėžia, kad lėšas, ribojamas įvairiomis sąlygų priemonėmis, turi būti leidžiama panaudoti tik tada, kai iš tikrųjų ir tinkamai sprendžiami pagrindiniai susirūpinimą keliantys teisinės valstybės, korupcijos ir žmogaus teisių klausimai; ragina Europos Vadovų Tarybą nustatyti, ar Vengrija šiurkščiai ir nuolat pažeidžia ES vertybes, kaip nustatyta ES sutarties 7 straipsnio 2 dalyje;

Laisvės

5. atkreipia dėmesį į tai, kad kyla vis daugiau grėsmių asociacijų, žodžio ir susirinkimų laisvei; pakartoja, kad teisė į taikius susirinkimus gali būti ribojama tik tada, kai tai numatyta teisės aktuose, ir jei tai būtina ir proporcinga siekiant apsaugoti Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba kitų asmenų teises ir laisves;

6. pabrėžia, kad siekiant užtikrinti teisę į saviraiškos ir informacijos laisvę, kuri yra demokratijos pagrindas, informacija turi būti visuotinai prieinama ir įvairi, ir pabrėžia, kad turi būti užtikrinta meno laisvė;

7. pabrėžia itin svarbų pilietinės visuomenės organizacijų (PVO) vaidmenį skatinant aktyvų pilietiškumą, pagrindines teises ir demokratinį dalyvavimą Europoje; ragina

[26] Glaustas informacinis pranešimas „Kova su neapykantos kurstymu ir neapykantos nusikaltimais ES“, Europos Parlamento tyrimų tarnyba, 2022 m. birželio mėn.

parengti Komisijos strategiją ir bendras taisykles visose valstybėse narėse, kad būtų skatinama reguliavimo ir politinė aplinka be atgrasomųjų veiksmų, grasinimų ir išpuolių;

8. primena, kad pagal Chartijos 6 straipsnį kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą, o tai reiškia, kad kiekvienas Sąjungoje esantis asmuo turėtų būti apsaugotas nuo neteisėto ir savavališko suėmimo;

9. smerkia tai, kad ES daugėja antisemitinių, antiislamiškų ir rasistinių incidentų; apgailestauja dėl to, kad valdžios institucijoms dažnai nepranešama apie diskriminacijos, rasistinių ir ksenofobinių nusikaltimų atvejus, nes tai lemia *de facto* nebaudžiamumą;

10. atkreipia dėmesį į tai, kad kasdienio gyvenimo duomenizacija ir duomenų skandalai reiškia, kad teisė į asmens duomenų apsaugą tampa vis svarbesnė; pakartoja, kad yra susirūpinęs dėl nevienodo Bendrojo duomenų apsaugos reglamento taikymo;

11. griežtai smerkia plačiai paplitusius pagrindinių teisių pažeidimus ir neproporcingo nacionalinių valdžios institucijų smurto naudojimą prie Sąjungos sienų;

Lygybė ir orumas

12. apgailestauja dėl to, kad Taryba jau 14 metų blokuoja Komisijos pasiūlymą dėl horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos;

13. primena, kad smurtas dėl lyties yra labai paplitęs visose Sąjungos valstybėse narėse; smerkia moterų teisių padėties blogėjimą kai kuriose valstybėse narėse, ypač atsisakymą suteikti galimybę saugiai ir teisėtai nutraukti nėštumą;

14. primena, kad neapykantos nusikaltimai ir neapykantos kalba, kuriuos skatina rasizmas, ksenofobija, religinė netolerancija ar asmens negalia, seksualinė orientacija, lytinė tapatybė, lyties raiška ir lytiniai požymiai, yra kraštutiniai diskriminacijos pavyzdžiai;

15. palankiai vertina Komisijos iniciatyvą į SESV 83 straipsnio 1 dalyje pateiktą ES nusikaltimų sąrašą įtraukti neapykantos kalbą ir neapykantos nusikaltimus;

16. palankiai vertina tai, kad Komisija, kreipdamasi į Teisingumo Teismą dėl Vengrijos vadinamojo vaikų apsaugos įstatymo, kuriame buvo užmaskuoti kiti tikslai, pirmą kartą rėmėsi atskiru ES sutarties 2 straipsnio pažeidimu;

Socialinės, ekonominės ir aplinka susijusios teisės

17. pripažįsta, kad skurdas yra dar viena diskriminacijos forma, dėl kurios pažeidžiamos pagrindinės teisės; ragina Komisiją, Tarybą ir valstybes nares parengti skurdo mažinimo politiką, ypatingą dėmesį skiriant vaikams;

18. palankiai vertina 2023 m. sausio 30 d. Tarybos rekomendaciją dėl pakankamų minimalių pajamų, kuriomis užtikrinama aktyvi įtrauktis[27], nes tai žingsnis į priekį

[27] OL C 41, 2023 2 3, p. 1.

įgyvendinant Europos socialinių teisių ramsčio 14 principą;

19. pabrėžia, kad skaitmeninimas yra universalus procesas, darantis poveikį galimybei naudotis visomis paslaugomis, visų pirma sveikatos priežiūros paslaugomis, ir naudojimuisi pagrindinėmis teisėmis;

20. pažymi, kad būstas yra ne prekė, o būtinybė ir būtina sąlyga siekiant visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime;

21. palankiai vertina tai, kad 2021 m. spalio 8 d. JT Žmogaus teisių taryba pripažino visuotinę teisę į sveiką ir tvarią aplinką;

Institucinės pagrindinių teisių apsaugos priemonės

22. palankiai vertina pažangą, padarytą 2020 m. birželio mėn. atnaujinus derybas dėl ES prisijungimo prie EŽTK, ir 2023 m. kovo mėn. pasiektą preliminarų susitarimą dėl peržiūrėtų prisijungimo priemonių projekto;

23. remia Pagrindinių teisių agentūros darbą analizuojant duomenis, kad būtų galima dokumentuoti diskriminaciją, ir palankiai vertina tolesnius pokyčius šioje srityje; palankiai vertina Komisijos pasiūlymus dėl dviejų direktyvų dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų, kuriomis siekiama užtikrinti geresnį ES kovos su diskriminacija taisyklių įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą;

24. primena atitinkamos ESTT praktikos, kuria užtikrinama pagarba pagrindinėms teisėms ir išsamiau apibrėžiamas teisinės valstybės principas, svarbą;

°

° °

25. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Pagarba žmogaus orumui, laisvė, demokratija, lygybė, teisinė valstybė ir žmogaus teisės yra pagrindinės Europos Sąjungos vertybės, kaip nustatyta ES sutarties 2 straipsnyje ir Pagrindinių teisių chartijoje. Šių vertybių puoselėjimas ir aktyvus skatinimas yra tiek ES institucijų, tiek valstybių narių pareiga. Pranešėja mano, kad pastaraisiais metais visoje Europos Sąjungoje pastebimas nerimą keliantis pagarbos pagrindinėms teisėms mažėjimas ir kad gali suirti bendras sutarimas dėl bendrų Europos vertybių.

2022 ir 2023 m. ES kilo naujų precedento neturinčių iššūkių. Dar nebaigus šalinti neigiamų COVID pandemijos padarinių, dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą plūstelėjo milijonai žmonių, kurie buvo priversti palikti savo namus. Todėl pranešime turėtų būti tinkamai atspindėti su šiomis aplinkybėmis susiję pagrindinių teisių klausimai, įskaitant, be kita ko, i) nepaprastosios padėties teisės aktų taikymą ir jų poveikį PVO erdvei, ii) laisvos žiniasklaidos vaidmenį demokratinių sistemų veikimui, iii) socialinių teisių apsaugą ir iv) pabėgėlių ir migrantų pagrindinių teisių apsaugą.

Pranešėjos pozicija

Pranešėja siekia parengti išsamų pranešimą, kuriame atsispindėtų pagrindiniai pokyčiai aptariamais metais.

Pranešime visų pirma turėtų būti atsižvelgta į bendras pagrindinių teisių padėties tendencijas Europos Sąjungoje 2022 ir 2023 m. Tačiau pranešime taip pat turėtų būti aptartos sisteminės problemos pavienėse valstybėse narėse, jei šiuo klausimu vyksta Europos lygmens procedūra, įskaitant procedūras pagal ES sutarties 7 straipsnį, pažeidimo nagrinėjimo procedūras ir ESTT bei EŽTT sprendimus.

Struktūra

Kad būtų galima aprėpti visus susijusius elementus, pranešimo projektas yra suskirstytas į svarbiausias pagrindinių teisių grupes, iš esmės grindžiamas Pagrindinių teisių chartijos skyriais. Užuot sutelkusi dėmesį tik į kai kuriuos prioritetus ar konkrečias grupes ir atsižvelgdama į tai, kad pranešimai savo iniciatyva turi būti ne ilgesni kaip keturių puslapių, pranešėja siekia pateikti bendrus metmenis, kuriais remiantis visus pagrindinių teisių klausimus būtų galima suskirstyti į kategorijas. Jis gali būti ir bus patobulintas pakeitimų teikimo etapu.

Pagrindinės kategorijos:

Teisinė valstybė ir teisė kreiptis į teismą

Šiame skyriuje aptariamas, be kita ko, laisvos žiniasklaidos vaidmuo, nepaprastosios padėties teisės aktų taikymas, parlamentinės teisės, teisminių institucijų nepriklausomumas, korupcijos poveikis ir teisinės valstybės procedūros Europos lygmeniu.

Laisvės

Šiame skyriuje, be kita ko, aptariamos kolektyvinės laisvės, kaip antai teisė į susirinkimus ir teisė jungtis į asociacijas, taip pat asmens laisvės, pavyzdžiui, teisė į laisvę ir saugumą, minties laisvė, asmens duomenų apsauga, saviraiškos ir informacijos laisvė ir teisė į prieglobstį.

Lygybė ir orumas

Šiame skyriuje, be kita ko, aptariama teisė nebūti diskriminuojamam dėl lyties, etninės ar socialinės kilmės, genetinių požymių, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar bet kurių kitų įsitikinimų, priklausymo tautinei mažumai, turto, gimimo vietos, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos. Jame taip pat kalbama apie teisę į pagarbą asmens fizinei ir psichinei neliečiamybei, visų pirma susijusiai su neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimais.

Socialinės, ekonominės ir aplinka susijusios teisės

Šiame skyriuje, be kita ko, aptariamas skurdas kaip diskriminacijos forma, socialinė nelygybė, skaitmeninis skurdas, būstas, galimybė gauti išsilavinimą, galimybė įsidarbinti, teisė į kolektyvines derybas ir teisė į sveiką ir tvarią aplinką.

Institucinės pagrindinių teisių apsaugos priemonės

Šiame skyriuje, be kita ko, aptariamas tokių institucijų kaip Europos Taryba ir Europos Žmogaus Teisių Teismas, Europos Teisingumo Teismas, ES pagrindinių teisių agentūra, Europos prokuratūra, taip pat nacionaliniai teismai ir nacionalinės lygybės įstaigos vaidmuo.